

MUNI
FSS

**SOCn5020 Sociologie vzdělávání
a evaluační výzkum**

Hrozba inflace vzdělání

Tomáš Doseděl

Ekonomické zákony

- Cena zboží závisí na poměru mezi nabídkou a poptávkou
- Převis nabídky (zboží je hodně): cena klesá
- Převis poptávky (zboží je nedostatek): cena roste

- Podle předpokladů totéž platí pro vzdělání
- Moc lidí s VŠ vzděláním – dojde k inflaci jejich diplomů

- Strana poptávky: trh práce se strukturálně proměňuje
- Strana nabídky: vysoké školy produkují diplomy (credentials)

Historický vývoj

Středověk

- Univerzity certifikují teology, právníky a lékaře
- 4 fakulty: svobodná umění, teologie, práva, medicína

Humboldtovská univerzita

- 1810 v Berlíně (Wilhelm von Humboldt)
- Jednota výzkumu a výuky
- (vyučující předává studujícím to, čím se sám výzkumně zabývá)

Historický vývoj

Humboldtovská univerzita

- Postupná diferenciacie a specializace (mj. založení sociologie Durkheimem)
- Dochází k organickému růstu univerzit (nová katedra sociologie potřebuje svoje vyučující a studující)
- To má ale svoje meze

1970s:

- Silné ročníky baby boomers

2000s:

- Boloňská deklarace

Historický vývoj

Humboldtovská univerzita

- Postupná diferenciacie a specializace (mj. založení sociologie Durkheimem)
- Dochází k organickému růstu univerzit (nová katedra sociologie potřebuje svoje vyučující a studující)
- To má ale svoje meze

1970s:

- Silné ročníky baby boomers

2000s:

- Boloňská deklarace

Legitimizace expanze

- Rovnost příležitostí, právo na vzdělání
- Později: vzdělávání pro technologickou změnu

- Trh práce se mění, obsah pracovních pozic vyžaduje vyšší vzdělání
- (opravář automobilů už potřebuje programování)
- Takhle můžeme jít dál, dokud i na uklízečku nebude vyžadování Ph.D.

Proti:

- akreditační úřad hlídá kvalitu
- Vzdělání není zadarmo ani pro stát, ani pro studující

Dopady expanze na univerzity

- Více studujících znamená více peněz
- (ať už od státu nebo ze školného)

- Je úplně jedno, jestli studenty přiláká intelektuální zájem, prestiž oboru, praktická uplatnitelnost nebo akademické celebrity

- Je potřeba zajistit jejich výuku, což je málokdy rozděleno spravedlivě mezi všechny členy učitelského sboru
- Obvykle je břímě výuky přeneseno na níže postavené akademiky / akademičky

Dopady expanze na univerzity

- Prestiž univerzity závisí na akademických celebritách
- S těmi se ale studenti setkávají jen minimálně

- Řadoví vyučující se chtějí také stát celebritami
- (získat vyšší plat, smlouvu na dobu neurčitou atd.)
- Proto kromě výuky usilovně bádají a publikují

Signalizace

- Zájmem zaměstnavatele je přijmout na volné místo toho nejlepšího uchazeče
- Na uchazečích se ale nepozná, kdo z nich je nejlepší

- Můžeme připravit náročné přijímací řízení (náklady)
- Řada věcí se ale ukáže až v praxi
- Praxe s sebou nese další náklady (plat, vybavení, školení)

- Přijímání nových zaměstnanců je tak něco jako loterie
- Loterie může být „cinknutá“

Signalizace

- Indicie: nelze je vlastní vůlí změnit (pohlaví, věk, etnicita)
- Signály: lze je měnit, ale za cenu nějakých nákladů (vzdělání)

- Na základě indicií a signálů a předchozích zkušeností s podobnými zaměstnanci pak zaměstnavatel odhaduje, jak bude daný zaměstnanec pracovat

Signalizace a expanze

- Co indikuje věk, gender, etnicita?
- Co signalizuje vysokoškolský diplom?
- Existuje nějaká souvislost mezi signalizací a expanzí?